

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

§. Quem verò.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

642 Decret. Gregor. Lib. I. Tit. XXIX. Cap. XXVII.

Quo casu appellabitur non ad delegatum,
sed ad primum delegantem.

11. Delegatus à non Principe alteri causam, vel articulum sive iurisdictionalem subdelegare nequit; potest tamen articulum non iurisdictionale.
12. Si unus ex duobus à Principe, remota appellatione, delegatis, v. g. Filiis Caii cōdelegato vices suas committat, Caius non potest alteri causam delegare.
13. Neque potest procedere remoto appellationis remedio.
14. Et si ab eo appellatur, ad primum delegantem appellari debet.

leganti reseruata sit, tum ad subdelegantem appellabitur. Atque simili ratione si ab auditore in casu, quo id licitum est, appelletur, ad delegatum prouocari debet. Et bene monet Gl. hīc, hæc locum etiam habere, tametsi delegato Principis causa commissa sit, appellationis remedio non sublatu.

S. Quem verò.

A Vditor à delegato deputatus reculari non potest à partibus, nisi coram eō delegato causam recusationis iustam ostendat.

N O T A N D V M I. Iura iuribus consentire, & quantum fieri potest, conciliari debent; exponendo, & interdum per alia iura supplendo; cum non omnia eadem lege, aut canone contineri, & explicari possint. Ita sumitur ex c. cum expedit, 29. de elect. & l. non est nouum, 26. l. sed & posteriores, 28. ff. de legibus.

N O T A N D V M I I. Nemo, praeter Principem, causam committere potest, remoto appellationis remedio.

N O T A N D V M I I I. Delegatus Principis potest vel totam causam alteri delegare, vel aliquam eius partem. Sed si delegeat partem, tum distinguitur, an sit articulus iurisdictionalis, v. g. litis contestatio, receptio testimoniū, & articulorum, de quibus examinandi sunt testes; vel non est articulus iurisdictionalis; ita vt nudum ministerium v. g. testes examinandi, eorumque depositiones annotandi, committuntur. Discrimen est, quod in priore casu commissarius censetur esse Iudex subdelegatus; in posteriore non est Iudex, sed merus auditor, & quodammodo executor.

Q V A R I T U R hic primū: Vtrum ab auditore appellari possit ad Iudicem delegatum? Respondeo & Dico I. Appellari ab eo non potest, tanquam à Judice, cum Iudex non sit. Sed locus est appellationis extra judiciali, si indebet grauet, aut limites commissionis sua excedat, sicut etiam de merito executor dicitur in c. nouit, 43. de appell.

Dico II. Si datus auditor merito suspe-

S. Verūm.

2 S I delegatus Papæ causam totam vel partem eius alteri vt Iudici subdeleget, ab eo appellari potest. Sin autem medium causæ v. g. testimoniū depositiones alicui vt merito auditori committat, ab eo appellari nequit: nisi fines mandati excedat, vel merito suspectus sit. Quare ne recusat possit, consilium est, vt ex partium consensu deputetur.

S. Porro.

3 I N casu, quo delegatus Papæ alteri tanquam Iudici subdelegat, distinguendum est, vtrum totam causam committat: tum non ad ipsum, sed ad Papam appellari debet. An verò non totam, sed sententia ipsi subde-

statuit, tum à partibus recusari potest, atque ad Iudicem prouocari, à quo deputatus fuit. Quare, ne recusari possit, consultum est, ut auditor (v. g. testimoniū in partibus remotis) non detur, nisi ex consensu partium. Ita hic innocent. s. verum. Cæterum an merus sententia latè executor, tanquam suspectus recusari possit, dicetur in cit. c. licet.

culari alteri committere potest: quia censem
tut veluti ordinariam iurisdictionem habe-
re. Ita sumitur ex l. 1. §. ab eo, ff. Si quis, &
à quo &c. & docet Gl. communiter recepta
in l. Legatus, 12. ver. sol. 3. ff. de officio Pro-
consulis, Gl. in cit. c. cùm causam, 62. ver.
delegatus, in fine, de appellat. & aij D D. a-
pud Sanchez lib. 3. de matrim. disp. 31. n. 2.
Sed totam vniuersitatem causarum alteri co-
mittere nō potest: quia id vniuersim verum
est, quod officium sibi commissum vnu in
alterum coniūcere nou potest, absque iuris
vel Principis licentia.

Dicitur autem aliquis delegatus ad universitatem causarum, si non vna, vel plures particulares, sed omnes, saltem in aliquo genere, v.g. decimarum, matrimonij, mutui alicui commissæ sint; quamuis restrictio fiat ad certum locum, aut tempus, v.g. intra hoc territorium, ad vnum annum omnes controversias decimales cognoscas, & definias. Sitamen causæ restringantur ad personas certas & particulares, v.g. controversias, quæ sunt inter Titium & Caium iudicialiter dirimas, potius particularis, quam generalis delegatio esse videtur, vti ex Baldo in l. à Iudice, n. 4. G. de Iudicijis, & aliorum ferè communis docet Sanchez cit. disp. 31. n. 4.

Aliæ exceptiones sunt, quas breuiter dil-
cutiam: Prima est, quod delegatus Procon-
sulis subdelegare possit, secundum Baldum,
cit. l. à Iudice, Gloss. ibid. ver. Sed est contra,
in 1. solut. argum. l. legatus, 12. ff. de offic.
Proconsul. Ex quo inferunt cum eod. Bal-
do, quod delegatus à Legato à latere subde-
legare possit: quia Legatus à latere, dum in
provincia est, Proconsuli comparatur, c. 2.
de offic. Legati, in 6. Sed præstat, ut dicam
cum Gl. in cit. l. legatus, sol. 3. Felino
in c. 3. col. 1. Decio ibid. n. 5. hoc tit. Quod
Legatus Proconsulis ideo vnam, vel alteram
causam subdelegare possit, quia est delega-
tus ad vniuersitatem causarum: Sin autem
se à Proconsule, seu à Legato à latere vna
causa commissa sit, is eam subdelegare haud
potest.

Secunda: Cui causarum vniuersitas delegata est, is vnam aut plures causas in parti-

muni docet Sanchez cit. disp. 31. n. 4.

Corollarium. Si Guardiano v.g. à Prouinciali, aut Generali suo, aut Parocho ab Episcopo suo delegata sit facultas absoluendi à casibus referuatis, distinguendū est, vt rēm ei facultas hæc cōpetat ratione dignitatis & officii sui, ita vt sit velut ordinaria, & ad successorem transeat, tum alteri in certis casibus delegare poterit, iuxta c. vlt. iun. Gl. ver. casibus, de offic. ordinari. & annotauit Nau. c. 27. man. n. 45. An vero ipsi concessa sit talis facultas vt priuilegium personale, propter industriaem eius, vel speciale erga ipsum favorem, tum alteri subdelegare non potest; cum sit ius specialiter concessum persone, sicuti etiam docui lib. 5. Th. mor. tr. 6. c. 10. n. 12, in fine. Hæc etiam causa est, quod Cooperatores Parochorum, quibus delegata est facultas absoluendi à peccatis, alteri Sacerdoti absolutionem committere non pos-

sint absque speciali consensu Ordinarij, propter quod illis facultas absoluendi non ratione officij, sed merè delegato seu commisso iure competit. Idemque eadem ratione dicendum est de facultate assistendi matrimonij, tametsi ea à Parocho generaliter delegata si Cooperatori, quod sine expressa aut tacita licentia Parochi, seu Ordinarij alteri Sacerdoti, etiam in speciali casu, committere non possit, licet contrarium senserit Sanchez cit. disp. 31. n. 21. Sed quod dixi, probatur ex Concil. Trident. sess. 24. c. 1. de reform. matrim. Ratio autem est: Quia delegatus ad universitatem causarum non potest subdelegare, nisi ratione eius delegationis sibi factæ censeatur officium veluti ordinarij habere. Quod de Cooperatoribus operam suam velut locantibus Parocho praesenti dici non potest. Accidit, quod facultas illa subdelegandi, quæ delegatis ad universitatem causarum competere dicitur, ex iure vel consuetudine vim iuris habente prouenire debet. Non est autem consuetudo in ecclesijs, vt Cooperatores Parochorum sine eorum praesentium consensu alicui committant eiusmodi potestatem.

Tertia limitatio est Gl. in c. is cui, 12. ver. per alium, eod tit. in 6. Bartol. in l. more, 5. ff. de iuris. Abb. in c. cum causam, 62. n. 4. de appellat. Syl. ver. delegatus, q. 8. dicto 3. & aliorum apud Sanchez cit. disp. 31. n. 6. Quod delegatus ab inferiore ordinario subdelegare possit, si ipsi id concessum fuerit. Contrarium verò docet Archidiaconus, in c. quamuis, eod. tit. in 6. Cardinal. Zabarella in Clem. 1. hoc tit. q. 12. Quia iudicem dandi potestas nemini competere debet, nisi id à lege vel Principe concessum sit: siquidem iurisdictionem à superioribus ad inferiores gradatim descendere oportet. At qui leges, & Principes non nisi ordinarij, & à se delegatis iudicibus facultatem tribuunt iudices constituendi, l. more, 5. ff. de iurisdict. l. à iudice, C. de iudicij, & cit. c. cum causam: Ergo delegatis à non Principe talis facultas competere non potest. Hæc sententia non inani fundamento nititur.

Sed quia prior in praxi recepta est, vt testatur Gl. margin. in cit. c. is cui, quod frequenter Episcopi causam committant cum clausula, per te, vel per alium, ideo præstat, vt dicamus cum Dominico in cit. c. is cui, in fine, Felino in hoc c. §. Si verò, n. 18. L. 10 cèt inferior Principe committere non possit delegato suo, vt suo nomine subdeleget, posse tamen ipsi facultatem dare, vt subdeleget nomine ipsius ordinarij delegantis: Vt proinde tertius non accipiat iurisdictionem à secundo, sed à primo: quamobrem ab illo nunquam appellabitur ad secundum, seu ad delegatum, sed ad primum delegantem, vi bene colligit Zabarella loc. cit. & docet Abb. in c. cum Bertoldus, n. vlt. de re iudic. Felinus in hoc c. §. Porro, n. 12. Atque hæc doctrina, & praxis probari potest ex l. vnum ex familia, 61. §. Si de Falcidia, ff. de Legat. 2. vbi habetur, si hæres iussus sit eligere vnum ex familia Titij, quem ipse voluerit, ad legatum fundum capiendum, legatarium non ab hærede, sed à testatore beneficium capere. Item ex l. non distinguemus, 32. §. Quod situm, ff. de receptis qui arbitrium, vbi dicitur, quod arbiter arbitrium, vel partem eius alteri delegare non possit, ne in infinitum abeat, & vix unquam arbitrium dicatur. Si vnu alteri committere velit, posse tamen alterum ex partium consensu, seu compromisso alterum statuere, seu designare, per quem arbitrium dicatur. Simili itaq; ratione Episcopus v.g. delegare potest causam Titio, adiecta facultate, si per se cognoscere nolit, vt aliam idoneam personam designare possit, per quā cognoscatur, seu tota, seu pars eius.

Neque obstat huic doctrina, quod objicit Zabarella cit. q. 12. Quod iudex certus, non incertus delegari debeat, argum. c. ad hæc, 10. de re scriptis. Respondetur enim cum Felino cit. §. Si verò, n. 13. ad 2. iudicem certum fieri per designationem delegati: nam per eam designationem, tanquam conditionem cum qua & sine qua non, determinatur illi iurisdictionis à primo delegante. Quamobrem consultum est addere in commissione: Committotibi hanc causam exercendam per te,

te, vel per alium, quem ad id elegitis, cui ex tunc potestatem cognoscendi committit. Ad eadē hęc respondeatur, ibi solum caueri, ne optio seu electio Iudicis delegati vni partium committatur.

Corollarium. Tametsi Cooperatores Parochorum alteri facultatem confessiones audiendi committere non possint; quandoquidem absoluendi potestas ipsis commissa est, non item potestas delegandi, vt bene notauit Suarez p.3. c.4. disp.26. sect.1. n.4. tamen nihil obstat, quin Parochus Cooperatoris suo mandare possit, si v. g. in hac Ecclesia sua, ad quam ipsum mittit, confitentium copia requirat, vt quæcumque approbatum sacerdotem nomine ipsius Parochi constitutat ad confessiones ibi excipiendas, vt etiam dixi lib.5. tr.6. c.10. n.14. Eandemque potestatem dare poterunt Vicarij, quibus loco absentis Parochi cura totius Parochię commissa est, de quibus dixi suprā, & videri potest Tabula ver. absolutio, 1. §. 14. in fine, & ver. excommunic. 5. casu 15. n.4.

¹¹ Quartò limitatur. Licet delegatus à non Principe alteri causam, vel articulum causae iurisdictionalem subdelegare nequeat, potest tamen committere articulum non iurisdictionalem, constituendo v. g. aliquem meum auditorem, seu examinatorem testium. Ita habetur in hoc c.ver. Nos autem, vbi significatur, quod non tantum Papæ delegatus, sed quicumque Iudex auditorem, vel executorum ad aliquem causæ articulum constitutere possit. Dicitur autem articulus iurisdictionalis, qui causæ cognitionem continet, id est iudicis personam requirit: articulus vero non iurisdictionalis, qui non causæ cognitionem, sed nudum ministerium, vel executionem aliquam habet, id est etiam in alia, quam Iudicis persona fundari potest, secundum doctrinam Gl. communiter receptam in Clem. vn. ver. Iudices, hoc tit. vbi exemplum afferit: Si testes recepti sint, atque iurati, & articuli super quibus producuntur examinati, & interrogatoria formata, tunc ipsa testium examinatio & auditio, cùm nudum ministerium contineant, adeò ut etiā festo die exerceri possit, à quolibet seu ordinario seu delegato Iudice committi potest: Qua dere Abb. hic n.9. Sed ipsam testium receptionem, cùm nondum approbati sunt, nec interrogatoria formata, non potest Iudex alteri committere, nisi sit ordinarius, vel à Principe delegatus, quia continent articulum iurisdictionalem, vti colligitur ex cit. Clem.vn.

Corollaria. Ex his defendi potest, quod docuit Viualdus in Appendice Candelabri c. 14. n.40. Licet Regulares v. g. qui ex Pontificio priuilegio dispensare vel commutare possunt vota, alteri committere, seu subdelegare non possint, quia eiusmodi facultates dispensandi, aut absoluendi non habent ratione officij, aut quasi ordinariam, sed iure speciali: posse tamen eos, si causa rationabilis, v. g. multitudo confitentium cogat, ita dicere confitenti suo: Commuto tibi hoc votum in opera, qua vir ille doctus tibi designarit, cuius sententiā te stare volo. Quia mera operum designatio, adeoque nudum ministerium alteri committitur: Sicuti si Confessarius virtute clavium iniungat poenitenti ea poenitentia opera, quæ vir ille iusta esse arbitratus fuerit. Quamuis huiusmodi facultatibus, tanquam in Ecclesia non visitatis, raro & non nisi ob aliquam necessitatem utendum sit.

Huc etiam spectat, quod tradit Nauar. in man. c.27. n.45. quod delegatus ab Episcopo, vel subdelegatus à delegato Papæ, postquam causam excommunicationis v. g. sibi commissam cognovit, & Reum absoluendum esse decrevit, simplex ministerium absoluendi cuique sacerdoti committere possit, arg. c. huius.

Denique huc spectat, quod docet Sanchez cit. lib.3. disp.3. n.20. Si Vicarius generalis alicui sacerdoti committat, vt receptis testibus, ac informatione de habilitate personarum assistat matrimonio earum, licet hanc testium receptionem alteri delegare non possit, cùm factus iurisdictionalis, ipsam tamen assistentiam & coniunctionem sponsorum alteri committere non prohibetur, cùm sit nudum ministerium, non actus ali-

LIII 3 cuius

cuius iurisdictionis, vti docui lib. 5. tr. 10. p.
2.c.4.n.5.

S. Si vero.

Ivnus ex duabus à Principe, remota appellatione, delegatis, v. g. Titius Caio condelegato vices suas commisit, Caius non potest alteri causam delegare: Neque potest procedere, remoto appellationis remedio: quod si ab eo appelleatur, non ad Titium condelegatum, sed ad primum delegantem appellari debet.

Tria sunt asserta. Primum ita probari debet: Licet delegatus Principis subdelegare possit, non tamen potest hanc iterum subdelegandi potestatem in subdelegatum transfundere. Atqui Caius in proposita causa est subdelegatus à Titio Principis delegato: Ergo alteri committere non potest. Major probatur: Tum quia facultas subdelegandi est priuilegium personale Principis delegato specialiter concessum: Ergo non potest ad alterum transfundi. Tum quia priuilegium non debet extendi ad causum diuersum: etiam autem aliud subdelegare, & aliud dare facultatem subdelegandi: Ergo ex eo, quod prius concessum est Principis delegato, non sequitur, etiam posterius concessum esse.

Dices. Cum Caius hoc casu duplici iure Iudex sit, vt delegatus, & vt subdelegatus, poterit iurisdictionē in hac causa alteri committere vt delegatus Principis, & retinere vt subdelegatus. Respondeo, Id fieri nō posse. Partim, quia iurisdictione, quando in unam personam translatā est, individua manet, vt non possit una ratione transferri, & altera retinēri. Partim quia Titius voluit vices suas delegare Caio Coiudici suo, & Caius ita acceptauit. Si autem Caius iurisdictionem suam alteri comittat, tum desinet esse Iudex, atque fieri poterit, vt alter ille discordet in sententia ab ipso Caio: quod repugnat priori subdelegationi facta à Titio. Cæterum Caius iste non prohibetur sibi adhibere assessorem, non conferendo illi partes iudicandi, sed consilium dandi, iura explicandi.

Alterum ita declaratur ab Innoc. III. in hoc §. Licet delegatus à Principe, propter adiunctas clausulas, solus procedere possit, remota appellatione, si videlicet alter delegatus impeditus fuisset; non tamen potest ita procedere, si subdelegationem à socio accepuit. Cum enim iurisdictione eius individua in unamque sententiam proferat, si ab ea appellari non posset, consequens foret, quod subdelegatus procederet remota appellatione: Id verò absurdum est; cum priuilegium istud soli Principis delegato ut personale, & alteri incommunicabile competere possit.

Tertium ita probari debet: Cum iurisdictione individua sit in persona Caii, necesse est absurdum sequi, si dicamus ab eo ad Titium subdelegantem appellari posse. Vel enim tota causa ei à Titio commissa est, vel pars. Si primum, cessauit eius iurisdictione: Ergo ipsum non appellatur, iuxta §. Porro, hoc si secundum, iterum appellari non potest: quia appellatio est ad superiorē Iudicem, non ad parem, vti hic Gl. docet ver. si non possunt, & DD. in l. 1. §. si quis, ff. de appellatione Titius autem & Caius sunt pares in hac causa: Ergo, &c.

Corollarium: Transferri huc potest axioma Philosphorum. Quod effectus sequitur deteriore partem suæ cause. Seu, quod perfectum ex integra causa: Imperfectio autem ex qualibet defectu existit. Diximus enim, quod delegatus Principis, propter administrationem imperfecti, videlicet subdelegationis acceptata à socio, ea praestare non posset, quod alioquin ratione delegationis suæ posset. Videri hic potest Abb. & Barbat. col. 2. huius §.

§. Eius ergo.

Continet repetitionem eorum, quæ dicta sunt princ. huius c. & §. verum. Videlicet Tametsi Auditor absque partium consensu datus sit, non esse locum appellationi: nihil is ut suspectus recuserit, vel partes iniuste grauerit, tum causa regulationis, vel grauamen coram delegato probari debet: quod si caput, cum iusta sit, admittere recuset, & ad augustinum

te, vel per alium, quem ad id elegitis, cui ex tunc potestatem cognoscendi committit. Ad eadē hęc respondeatur, ibi solum caueri, ne optio seu electio Iudicis delegati vni partium committatur.

Corollarium. Tametsi Cooperatores Parochorum alteri facultatem confessiones audiendi committere non possint; quandoquidem absoluendi potestas ipsis commissa est, non item potestas delegandi, vt bene notavit Suarez p.3. c.4. disp.26. sect.1. n.4. tamen nihil obstat, quin Parochus Cooperatoris suo mandare possit, si v. g. in hac Ecclesia sua, ad quam ipsum mittit, confitentium copia requirat, vt quæcumque approbatum sacerdotem nomine ipsius Parochi constitutat ad confessiones ibi excipiendas, vt etiam dixi lib.5. tr.6. c.10. n.14. Eandemque potestatem dare poterunt Vicarij, quibus loco absentis Parochi cura totius Parochie commissa est, de quibus dixi suprà, & videri potest Tabula ver. absolutio, 1. §. 14. in fine, & ver. excommunic. 5. casu 15. n.4.

¹¹ Quartò limitatur. Licet delegatus à non Principe alteri causam, vel articulum causæ iurisdictionalem subdelegare nequeat, potest tamen committere articulum non iurisdictionalem, constituendo v. g. aliquem meum auditorem, seu examinatorem testium. Ita habetur in hoc c.ver. Nos autem, vbi significatur, quod non tantum Papæ delegatus, sed quicumque Iudex auditorem, vel executorum ad aliquem causæ articulum constitutere possit. Dicitur autem articulus iurisdictionalis, qui causæ cognitionem continet, id est iudicis personam requirit: articulus vero non iurisdictionalis, qui non causæ cognitionem, sed nudum ministerium, vel executionem aliquam habet, id est etiam in alia, quam Iudicis persona fundari potest, secundum doctrinam Gl. communiter receptam in Clem. vn. ver. Iudices, hoc tit. vbi exemplum afferit: Si testes recepti sint, atque iurati, & articuli super quibus producuntur examinati, & interrogatoria formata, tunc ipsa testium examinatio & auditio, cùm nudum ministerium contineant, adeò ut etiā festo die exerceri possit, à quolibet seu ordinario seu delegato Iudice committi potest: Qua dere Abb. hic n.9. Sed ipsam testium receptionem, cùm nondum approbati sunt, nec interrogatoria formata, non potest Iudex alteri committere, nisi sit ordinarius, vel à Principe delegatus, quia continent articulum iurisdictionalem, vti colligitur ex cit. Clem.vn.

Corollaria. Ex his defendi potest, quod docuit Viualdus in Appendice Candelabri c. 14. n.40. Licet Regulares v. g. qui ex Pontificio priuilegio dispensare vel commutare possunt vota, alteri committere, seu subdelegare non possint, quia eiusmodi facultates dispensandi, aut absoluendi non habent ratione officij, aut quasi ordinariam, sed iure speciali: posse tamen eos, si causa rationabilis, v. g. multitudo confitentium cogat, ita dicere confitenti suo: Commuto tibi hoc votum in opera, qua vir ille doctus tibi designarit, cuius sententiā te stare volo. Quia mera operum designatio, adeoque nudum ministerium alteri committitur: Sicuti si Confessarius virtute clavium iniungat poenitenti ea poenitentia opera, quæ vir ille iusta esse arbitratus fuerit. Quamuis huiusmodi facultatibus, tanquam in Ecclesia non visitatis, raro & non nisi ob aliquam necessitatem utendum sit.

Huc etiam spectat, quod tradit Nauar. in man. c.27. n.45. quod delegatus ab Episcopo, vel subdelegatus à delegato Papæ, postquam causam excommunicationis v. g. sibi commissam cognovit, & Reum absoluendum esse decrevit, simplex ministerium absoluendi cuique sacerdoti committere possit, arg. c. huius.

Denique huc spectat, quod docet Sanchez cit. lib.3. disp.3. n.20. Si Vicarius generalis alicui sacerdoti committat, vt receptis testibus, ac informatione de habilitate personarum assistat matrimonio earum, licet hanc testium receptionem alteri delegare non possit, cùm factus iurisdictionalis, ipsam tamen assistentiam & coniunctionem sponsorum alteri committere non prohibetur, cùm sit nudum ministerium, non actus ali-

LIII 3 cuius